

## TIBBIY KOMMUNIKATSIYA JARAYONIDA SHIFOKOR VA BEMOR O'RTASIDAGI MULOQOTDA TARJIMANING ROLI: KOMMUNIKATIV ANIQLIK VA BEMOR XAVFSIZLIGI

**Mamurova Asalxon Mavlonbekovna**

O'zDJTU, Tarjimonlik Fakulteti 1-kurs talabasi

[mamurovaasalxon@icloud.com](mailto:mamurovaasalxon@icloud.com)

**Ilmiy rahbar: Nosirova Mubina Olimovna,**

O'zDJTU Umumiy tilshunoslik kafedrası katta o'qituvchisi

[m.nosirova@uzswlu.uz](mailto:m.nosirova@uzswlu.uz)

**Annotatsiya.** Ushbu maqolada shifokor va turli tillarda so'zlashuvchi bemorlar o'rtasidagi kommunikatsiya jarayonida tarjimaning ahamiyatlari va muammolari ko'rib chiqiladi va tahlil qilinadi. Ushbu jarayonda xorijlik bemorlar va shifokorlar o'rtasida aniq tarjima va suhbatni adekvat yetkazish talab qilinadi va muhim omillardan biri hisoblanadi. Shifokor va bemor o'rtasidagi kommunikatsiya jarayonida turli noto'g'ri tarjimalar insonning hayotini xavfga qo'yishi va xatò tashxis yoki noto'g'ri davolash kabi muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Mazkur maqolada tibbiyotga oid tarjimaning o'ziga xos jihatlari, muammolari hamda samarali kommunikatsiyani ta'minlash usullari ko'rib chiqiladi.

**Kalit so'zlar:** tarjima, tibbiy tarjima, tibbiy termin, madaniy aloqa, xorijiy bemor va shifokor, tibbiy tarjimon.

**Аннотация.** В данной статье рассматриваются и анализируются значение и проблемы перевода в процессе коммуникации между врачом и пациентами, говорящими на разных языках. В данном процессе особое значение имеет точный перевод и адекватная передача информации в диалоге между иностранными пациентами и врачами. Неверный перевод в коммуникации между врачом и пациентом может привести к серьезным последствиям, таким как постановка ошибочного диагноза или назначение неправильного лечения, что ставит под угрозу жизнь человека. В статье также рассматриваются специфические особенности медицинского перевода, существующие проблемы и способы обеспечения эффективной коммуникации.

**Ключевые слова:** перевод, медицинский перевод, медицинский термин, культурная коммуникация, иностранный пациент и врач, медицинский переводчик.

**Abstract.** This article examines and analyzes the importance and challenges of translation in the communication process between doctors and patients who speak different languages. In this process, accurate translation and adequate delivery of information in conversations between foreign patients and doctors are essential and considered key factors. Misinterpretation in doctor-patient communication may lead to serious consequences, such as incorrect diagnosis or inappropriate treatment, which can put a patient's life at risk. The article also discusses the specific features of medical translation, existing challenges, and methods for ensuring effective communication.

**Keywords:** translation, medical translation, medical term, cultural communication, foreign patient and doctor, medical interpreter.

Barchamizga ma'lumki, bugungi globallashuv zamonda xorijiy davlatlarga tashrif buyuruvchi sayyohlar soni kundan-kunga ortib bormoqda va bu nafaqat turistik loyihalarga, balki tibbiyotga ham aloqali mavzu hisoblanadi. Ya'ni sayohatlar va sayohatchilar soni ortib brogan sayin bemorlar soni ham kundan kunga ko'payib bormoqda. Bu jarayonda tarjimonlarning roli katta ahamiyatga ega hisoblanadi.

Tarjima jarayonida tarjimonning o'rni faqat bir tilni ikkinchi tilga to'g'ridan-to'g'ri o'tkazish emas, balki kontekstni tushunarli qilib uni asl ma'nosini saqlagan holda yetkazishdir. Tarjima nazariyasida madaniy komponent muhim o'rin tutadi. Mona Baker tarjimani kontekstga bog'liq semantik tizim sifatida ko'rib, har bir birlik o'zining kommunikativ muhitida talqin qilinishi zarurligini ta'kidlaydi [Baker, 2011, p. 24].

Tarjima jarayonida tarjimon turli to'siqlarga uchrashi tabiiy hol albatta, ammo u shu kabi xatoliklardan va tarjimonni chalg'ituvchi so'zlardan, ya'ni tarjimonning sohta do'stlaridan qochishi lozim, chunki tibbiyotdagi kommunikativ xatoliklar salbiy oqibatlariga olib kelishi barchamizga ma'lumdur.

Tibbiy tarjima masalasi ko'plab tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan. Masalan, Glenn Flores o'z tadqiqotlarida noto'g'ri tarjima bemor xavfsizligiga salbiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydi. Uning fikricha, professional tarjimonlardan foydalanish tibbiy xatolarni kamaytirad. ("The Impact of Medical Interpreter Services on the Quality of Health Care" (2005).

Shuningdek, World Health Organization hisobotlarida ham sog'liqni saqlash tizimida samarali kommunikatsiyaning ahamiyati alohida qayd etilgan. Ushbu manbalarga ko'ra, til to'siqlari tibbiy xizmat sifatini pasaytiruvchi asosiy omillardan biridir.

Shu bilan birga bir tilda so'zlashmaydigan bemor va shifokor bir birini tushunishida tilmoch katta ahamiyatga ega. Chunki shifokor bemorning muammosiga qarab tashxis qo'yadi va shu kabi kasalliklarni aniqlab dori-darmon beradi. Tilni mukammal bilmaslik esa xato davolash yoki o'lingacha olib borishi shubxasiz.

Tarjimon bu yerda muhim vositachi rolini bajaradi. U nafaqat so'zlarni tarjima qiladi, balki ma'noni ham to'g'ri yetkazishi kerak. Ayniqsa, tibbiy terminologiya aniq va ehtiyotkorlik bilan tarjima qilinishi zarur.

Noto'g'ri tarjima quyidagi muammolarga olib kelishi mumkin:

- noto'g'ri tashxis
- noto'g'ri davolash usuli
- bemorning shifokorga ishonchi kamayishi

Bundan tashqari tibbiy tarjima jarayonida madaniy muhit ham katta e'tiborga olinadi, sababi bemor o'z kasalligini to'liq yetkaza olmasligi yoki tushuntira olmasligi mumkin. Bu kabi vaziyatlarda tarjimon shifokorga bularni to'g'ri va tushunarli qilib yetkazishi talab etiladi. Bu kabi holatlarda tarjimonning eng katta yutug'i tibbiy terminlarni bilishida bo'ladi. Haiqiy professional tibbiy tarjimon tibbiyotga oid bo'lgan barcha terminlarni bilishi va ularni amalda qo'llashi lozim.

#### **Masalan:**

1. tashxis - diagnosis
2. davolash - treatment
3. bemor xavfsizligi - patient safety
4. klinik jarayon - clinical process
5. tibbiy xizmat sifati - quality of healthcare
6. simptom - symptom

7. anamnez - anamnesis /bemor tarixi

**Xulosa**

Yuqoridagilarfdan kelib chiqqan holda shunday xulosa qilishim mumkinki, tibbiyot sohasida kommunikativ aniqlik juda muhim. Bu soha aniqlik va tezkorlik talab qiladi. Noto'g'ri tarjima bemor hayotiga xavf solishi va shifokorning faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Shu sababli tibbiyot sohasidagi tarjimonlar tibbiyotga oid bo'lgan terminlarni chuqurroq o'rganishi va madaniy aloqalarni mustahkamlashi talab etiladi.

**FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. Glenn Flores – tibbiy tarjima va kommunikatsiya tadqiqotlari World Health
2. Organization – sog'liqni saqlash bo'yicha hisobotlar
3. Tibbiy tarjima va kommunikatsiya bo'yicha ilmiy maqolalar
4. Mona baker [Baker, 2011, p. 24].